

Н. В. Овсюк,*доктор економічних наук, професор,**професор кафедри,**E-mail: Ovsiuk@nasoa.edu.ua**Researcher ID: N-2872-2016,**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8776-9503>;***І. І. Афанас'єва,***кандидат економічних наук, доцент,**завідувач кафедри,**E-mail: Afanasieva@nasoa.edu.ua**Researcher ID: KEN-2020-2024,**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6518-3237>;**кафедра обліку, аудиту та оподаткування,**Національна академія статистики, обліку та аудиту*

Звітність зі сталого розвитку: сучасний стан та перспективи впровадження

Стаття присвячена характеристиці сучасного стану та визначенню особливостей упровадження звітності зі сталого розвитку суб'єктами господарювання України. Питання соціальної відповідальності бізнесу, розкриття інформації щодо соціальних інвестицій у звітності зі сталого розвитку стають усе більш насущними для України, що зумовило актуальність проведеного дослідження. З огляду на сучасні реалії та існуючі соціально-економічні виклики загострюються проблемні питання організації, розроблення методики впровадження, формування та подання звітності зі сталого розвитку вітчизняними підприємствами. Ґрунтовного дослідження потребують, зокрема, питання систематизації нормативно-правового регулювання.

У роботі автори застосовували загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, які базувалися на системному підході до проведення дослідження з використанням методів аналізу та синтезу, індукції та дедукції, експертних оцінок та вибірових спостережень, абстрагування й узагальнення тощо. Доведено, що соціальний та екологічний облік слід розглядати не як окремі види обліку, а як пов'язані компоненти, що сприяють розширенню меж обліку сталого розвитку. Розглянуто концепцію сталого розвитку, що виникла внаслідок об'єднання соціального, економічного та екологічного векторів розвитку. Окреслено парадигму соціальної відповідальності бізнесу як систему етичних поглядів, спрямованих на дотримання принципів соціальної справедливості. Акцентовано, що соціально відповідальна діяльність бізнесу, його ефективність і забезпечення ним потреб населення набувають усе більшого значення для забезпеченні сталого розвитку.

Обґрунтовано, що запровадження звітності зі сталого розвитку українськими підприємствами забезпечить підвищення прозорості показників економічної діяльності та полегшить доступ до інформації щодо бізнес-середовища, в якому працюють суб'єкти господарювання. Це сприятиме покращенню механізму управління, зменшенню негативного впливу на довкілля та створенню прозоріших умов для інвестування. Зроблено висновок про важливість активізації ролі держави для розширення соціальної діяльності бізнесу. Зокрема, вказано на необхідність розроблення державних моделей соціального проектування із залученням суб'єктів господарювання, що дозволить перейти від ситуативного реагування до довгострокового планування соціальних перетворень.

Ключові слова: *звітність, сталий розвиток, соціально відповідальний бізнес, соціальні інвестиції, екологічний облік, соціальний облік.*

Вступ. Розвиток України та її прагнення стати членом Європейського Союзу (ЄС) обумовлює необхідність відповідати сучасним соціально-економічним викликам та забезпечувати користувачів інформацією, що враховує Цілі сталого розвитку (ЦСР) та відповідні завдання,

які визначені ООН та є трендом для сучасного бізнес-середовища. Серед усіх важливих чинників входження України як успішної держави в європейську спільноту, її адаптації та відповідності умовам одним із важливих аспектів є забезпечення сталого розвитку [2].

Сталий розвиток сприяє задоволенню потреб сучасного покоління без шкоди для нащадків, включаючи їхню потребу у безпечному і здоровому довкіллі. Питання забезпечення сталого розвитку нині стало вкрай актуальним, оскільки людство використовує таку кількість природних ресурсів (газ, нафта, вугілля, руди та ін.), що для його подальшого розвитку й існування вже в недалекому майбутньому ресурсів планети Земля буде вкрай недостатньо. Як зазначають фахівці, для цього буде потрібно дві – три такі планети, як Земля [4; 6].

Підґрунтям сталого розвитку є економічні, соціальні й екологічні інтереси суспільства. Він передбачає поліпшення якості інформації та її інтеграцію у звітність, сформовану державами – членами ООН. Підвищення прозорості фінансових ринків, як свідчать дані ООН, є сигналом орієнтації на стійкіші практики. У зв'язку з цим досягнення ЦСР вимірюється з допомогою загальної кількості звітів, які оприлюднені у кожній країні [2].

Концепція сталого розвитку виникла в результаті об'єднання трьох ключових векторів: економічного, соціального та екологічного. Важливі питання соціальної відповідальності бізнесу та розкриття інформації щодо соціальних інвестицій у звітності зі сталого розвитку стають усе актуальнішими для України, що зумовлено процесами інтеграції до ЄС та світового товариства загалом.

Матеріали та методи. У процесі дослідження, реалізованого на засадах системного підходу, застосовано загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, а саме: аналіз та синтез (для обґрунтування концептуальних засад звітності зі сталого розвитку та визначення її функціонального потенціалу); експертні оцінки та вибіркові спостереження (для визначення факторів впливу, стану, критеріїв і рівня соціальної відповідальності бізнесу); історичний (для визначення ролі зацікавлених сторін в еволюції Європейських стандартів звітування про сталий розвиток); індукції та дедукції (з ціллю поглиблення категоріально-понятійного апарату, визначення мети, предмета й обґрунтування їх відповідності завданню дослідження стану та перспектив впровадження звітності зі сталого розвитку); структурний аналіз та моделювання (для визначення економічних, соціальних та економічних складових сталого розвитку, їхньої облікової ідентифікації та звітного узагальнення); абстрагування (з метою відокремлення суттєвих і несуттєвих факторів, що впливають на складання звітності зі сталого розвитку); узагальнення (для систематизації результатів дослідження та формулювання висновків). [8],

Проблематикою формування та впровадження звітності зі сталого розвитку суб'єктами господарювання займалися велика кількість вітчизняних та іноземних учених, таких як О. Баришнікова [1],

О. Примаченко, М. Романенко [4], О. Сокіл [5], Х. Аль-Шаєр (H. Al-Shaer) [8], К. Олсен (C. Olsen) [14] та багато інших. Однак, зважаючи на сучасні соціально-економічні виклики, окремі аспекти впровадження звітності зі сталого розвитку суб'єктами господарювання України потребують подальшого дослідження та систематизації законодавчих ініціатив щодо організації і методики її формування та подання.

Результати та обговорення. Суб'єкти господарювання мають включати забезпечення стійкості у свої управлінські процеси, що набуває особливого значення в умовах наявності унікальних природних ресурсів та здатності носіїв людського капіталу до інновацій. Такий спосіб організації діяльності у сучасних умовах істотно впливає на економічне зростання, зайнятість населення та збереження навколишнього середовища, а отже, детермінує суспільний розвиток та отримання екологічних переваг.

Значна кількість підприємств на рівні стратегічного управління приймають та впроваджують керівні принципи, викладено у 17 Цілях сталого розвитку, які запропоновані Порядком денним ООН у сфері сталого розвитку до 2030 року. Зазначені суб'єкти розглядаються як агенти сталого розвитку, здатні вирішувати соціально-екологічні проблеми та працювати над більшою стійкістю. Порядок денний вимагає від держав-членів ООН заохочувати компанії, особливо великі та транснаціональні, до впровадження екологічних практик та інтеграції інформації про сталий розвиток у звітність, сформовану цими державами.

Глобальні Цілі сталого розвитку були ухвалені у 2015 р. на саміті ООН. Уряд України 15 вересня 2017 р. представив Національну доповідь “Цілі сталого розвитку: Україна”. У ній окреслені ключові показники для досягнення національних ЦСР, сформульованих з огляду на особливості національного розвитку.

Сталий розвиток кожної окремої країни і світової спільноти загалом залежить, зокрема, від достовірного й точного обліку чинників сталого розвитку. Однак їхнє відображення потребує подальшого дослідження в контексті екологічного і соціального обліку, що в поєднанні стає підґрунтям обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку та формування звітності зі сталого розвитку. Ця звітність є важливим інструментом комунікації між підприємствами та підтвердженням відданості сталому розвитку. При цьому надання важливої фінансової та нефінансової інформації щодо діяльності суб'єкта господарювання зацікавленим користувачам сприяє підвищенню прозорості та надійності показників звітності зі сталого розвитку [8].

Цифрова трансформація стає вирішальним принципом просування сталого розвитку. Для

більш ефективного вирішення соціальних проблем різні зацікавлені сторони мають активніше просувати та відстоювати участь урядів, бізнесу та суспільства.

Задля надання зацікавленим сторонам високоякісної інформації про сталий розвиток суб'єкти господарювання все більше використовують цифрові звіти зі сталого розвитку [14]. Цей процес передбачає розміщення відповідної системи звітності зі сталого розвитку на цифрових платформах. Надійність даних, які використовуються для звітності зі сталого розвитку, може бути під загрозою через внутрішні зміни та відсутність належного контролю над інформаційними системами та технологіями. На думку багатьох авторів [9; 10; 11], системи внутрішнього контролю позитивно впливають на організаційну ефективність з допомогою контрольної діяльності, оцінки ризиків, моніторингу контролю, а також інформації та комунікації. Так, A. Alfartoosi та M. Jusoh характеризують систему внутрішнього контролю, орієнтуючись на її вплив на якість фінансової звітності, та розглядають внутрішній контроль як набір правил і процесів, які допомагають суб'єкту господарювання дотримуватися законодавчо-нормативних актів, підвищують операційну ефективність і результативність та створюють надійну фінансову звітність [7].

Дійсно, відповідність нормам і правилам, операційна ефективність і результативність, а також

системи фінансової звітності покращуються через використання ефективних методів внутрішнього контролю [13]. З огляду на вплив системи внутрішнього контролю на показники фінансової звітності варто підкреслити, що інформація та комунікація сприяють ефективному функціонуванню зазначеної системи, на досягнення цілей якої суттєво впливає контрольне середовище. З іншого боку, моніторинг елементів системи внутрішнього контролю під час її проектування забезпечує ефективність та результативність контрольних операцій.

Одним із наслідків запровадження суворих вимог до звітності зі сталого розвитку стало застосування інструментів формування інформації про сталість нежиттєздатними компаніями [12]. Тому деякі вчені та практики сходяться на думці про можливість втрати легітимності стійкості [15]. Отже, необхідно визначити нові інструменти для підтвердження інформації про сталий розвиток на добровільній або обов'язковій основі.

Корпоративна нефінансова звітність та інші інформаційні практики в управлінні сталим розвитком базуються на ESG – стратегії екологічного, соціального та корпоративного управління (Environmental, Social, Governance), що впроваджується в діяльність суб'єктів господарювання на базі застосування Європейських стандартів звітування про сталий розвиток (табл. 1, за даними [4]).

Таблиця 1

Європейські стандарти звітування зі сталого розвитку

Тематичні стандарти			Всеосяжні стандарти
Довкілля (група стандартів ESRS-E)	Соціальна сфера (група стандартів ESRS-S)	Корпоративне управління (група стандартів ESRS-G)	
E1 – Зміна клімату	S1 – Власний персонал	G1 – Ділова поведінка	ESRS1 – Загальні вимоги
E2 – Забруднення	S2 – Працівники у ланцюгу створення вартості		
E3 – Водні та морські ресурси			
E4 – Біорізноманіття та екосистеми	S3 – Громади під впливом		ESRS2 – Загальні розкриття
E5 – Використання ресурсів та циркулярна економіка	S4 – Споживачі та кінцеві користувачі		

У результаті провадження ESG підприємства повинні зменшити негативний вплив на довкілля через удосконалення та зміни технологій виробничого процесу, покращити механізм управління й забезпечити формування звітності зі сталого розвитку, яка сприятиме більш прозорому висвітленню фінансово-господарської діяльності, що є важливим для потенціальних інвесторів.

В Європейському Союзі вже впроваджують та регулюють ESG-стратегію компаній. На практиці її недотримання загрожує бізнесу, зокрема, відмовою у кредитуванні. Україна як потенційний член

Євросоюзу повинна також упроваджувати нові принципи та сприяти формуванню суб'єктами господарювання звітності зі сталого розвитку.

Українські навчальні заклади у складі міжнародного консорціуму провідних університетів, муніципалітетів міст та науково-дослідних організацій з Австрії, Бельгії, Великої Британії, Швейцарії, Нової Зеландії, Туреччини, Фінляндії, Німеччини, Чехії, Іспанії, Італії, Франції, України, Литви, Португалії разом з представниками бізнесу беруть участь у проєктах, які відповідають місії ЄС з адаптації до змін клімату, адже остання впливає на ре-

гіони, сектори економіки та суспільство в багатьох аспектах, а регіони та міста ЄС мають різну вразливість до кліматичних змін та рівень готовності до них. Кліматична політика в Україні, попри війну, також залишається серед основних пріоритетів реформ, а повоєнне відновлення країни має відбуватися з урахуванням кліматичних цілей та впровадженням заходів з адаптації до зміни клімату.

Наразі науковий проєкт за програмою Європейського Союзу “Горизонт Європа” RISE-IN “Стійке інвестування сталих екосистем” поставив за мету розробку, оцінку й упровадження моделей переваг кліматично стійких рішень в їхніх поєднаннях з інноваційними фінансовими та інвестиційними критеріями. Цей проєкт є вдалим прикладом співпраці бізнесу, науки і влади.

Рамкова програма Європейського Союзу із досліджень та інновацій “Горизонт Європа” із бюджетом понад 95,5 мільярдів євро є найбільшою програмою ЄС щодо фінансування у сфері науки та інновацій. Участь України в програмах ЄС, що стосуються досліджень та інновацій, є одним із ключових компонентів міжнародного науково-технічного та інноваційного співробітництва і частиною імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема в контексті сталого розвитку.

Сукупність засобів, які сприяють досягненню цілей сталого розвитку, є інструментами його забезпечення. Серед них зазначимо: визначення результатів будь-якого циклу відтворення; сприяння взаємозв'язку між фінансовими ринками та ринками територіального сектору; відтворення якісних системних зв'язків між елементами регіональної системи, що сприятимуть її здатності до подальшого саморозвитку; ведення обліку і складання звітності зі сталого розвитку.

Теоретичне підґрунтя становлення обліку сталого розвитку передбачає його деталізацію в межах соціального й екологічного обліку та формування системи обліково-аналітичного забезпечення [5]. Причому і соціальний, і екологічний облік можуть розглядатися не як окремі види обліку, а швидше як розширення меж обліку сталого розвитку. Екологічний облік можна схарактеризувати як облікову систему, що генерує інформацію, яка визначає екологічну діяльність суб'єкта господарювання, а також виокремлює витрати на її функціонування. Соціально орієнтований облік формує інформаційну систему, яка дозволяє зіставити факти господарської діяльності підприємства з соціальними потребами суспільства.

Звітність як завершальний результат облікового процесу потребує підтвердження правдивості інформації. У зв'язку з цим науковці та практики наголошують на потенційних перевагах залучення третьої, незалежної зовнішньої сторони, що має формувати думку про зміст звітності зі сталого роз-

витку з метою підвищення її надійності [16]. Зокрема, у дослідженні [17] P. Velte наголошує, що зовнішнє забезпечення позитивно пов'язане з якістю та надійністю звітності про сталий розвиток. Водночас актуальність забезпечення стійкості також обґрунтовується Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та аудиту (IAASB), провідною організацією у сфері аудиту. Спираючись на зібрані протягом багатьох періодів дані, IAASB опрацювала міжнародний стандарт забезпечення стійкості (ISSA 5000), який є автономним нормативним документом щодо завдання з підтвердження звітності зі сталого розвитку. Зазначений стандарт допоможе аудиторам, які зацікавлені в аналізі та перевірці звітності зі сталого розвитку, оцінити її показники, включаючи відповідність вимогам розкриття інформації про сталий розвиток за Європейськими стандартами S1 і S2 (див. табл. 1). Дискусії щодо звітності про сталий розвиток характеризуються підвищенням усвідомлення необхідності відновлення довіри до практики звітування про доцільність. Проте, незважаючи на розробки провідних установ (наприклад, KPMG, PwC), звітність про доцільність все ще є новою темою в наукових та професійних дослідженнях.

Формування звітності зі сталого розвитку підприємствами та регламентування цієї звітності з боку держави знижує рівень інституціонального впливу на показники звітності з боку державних інститутів, що сприятиме підвищенню прозорості національного бізнесу, полегшенню доступу до інформації щодо функціонування підприємств та розвитку підприємницької діяльності в Україні [1].

Звіт про сталий розвиток може бути сформованим відповідно до вимог:

- 1) Ради з міжнародних стандартів сталого розвитку (PMСБО);
- 2) Ради зі стандартів розкриття кліматичних даних (Climate Disclosure Standards Board, CDSB).
- 3) Робочої групи з розкриття інформації про фінансові аспекти клімату (TCFD).
- 4) Звіту про прогрес в рамках Пакета розширення ЄС.

Дорожня карта впровадження Звіту про прогрес в рамках Пакета розширення ЄС на рівні країни містить етапи, що забезпечують просування та реалізацію національної стратегії сталого розвитку (рис. 1).

Результатом реалізації дорожньої карти для досягнення Цілей сталого розвитку є: підвищення обізнаності; просування для включення ЦСР у національну стратегію розвитку країни; реалізація шляхом переведення ЦСР на локальний рівень; моніторинг; визначення напряму соціально-економічного розвитку країни. Компанії-учасниці Глобального договору ООН обов'язково щорічно звітують щодо прогресу у досягненні десяти принципів сталого розвитку [2].

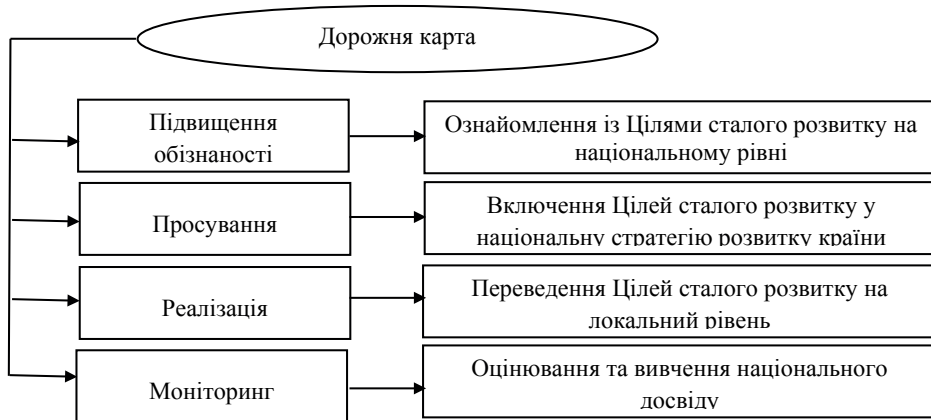

Рис. 1. Дорожня карта для підготовки Звіту про прогрес

Складові звітування подано на рис. 2, а його механізм полягає у поданні заяви керівництва суб'єкта господарювання та заповненої онлайн-анкети для розкриття прогресу, досягнутого у сферах прав людини, трудових відносин, охорони довкілля та боротьби з корупцією. Стандартизована анкета надає учасникам можливість демонструвати відданість принципам сталого розвитку

та прогрес у досягненні цілей, зміцнювати довіру до компанії та прозорість у відносинах з партнерами, навчатися та розвивати діяльність. З 2023 року суб'єкти господарювання демонструють свій прогрес на онлайн-платформі та можуть подавати звіт зі сталого розвитку за 2024 рік через цифрову платформу.

Рис. 2. Складові звітування про сталий розвиток

Великого значення у забезпеченні сталого розвитку має діяльність бізнесу, його ефективність і забезпечення ним потреб населення. Парадигма соціальної відповідальності бізнесу стає все більш затребуваною як система етичних поглядів на дотримання принципів соціальної справедливості, забезпечення доступності соціально важливих послуг. Тому поведінка сучасного бізнесу має переборювати існуючу серед його представників односторонню орієнтацію на досягнення прибутку. Йдеться і про те, що частина надходів, яку підприємці отримують внаслідок сприятливої кон'юнктури, має використовуватися на соціальні цілі. Сучасна міжнародна практика керується етичним і морально-правовим підходом до економічної діяльності. Такі авторитетні установи, як Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна організація праці, Організація економічного співробітництва і розвитку все більшу увагу зосереджують на фінансуванні банками і корпораціями розвитку соціальної інфраструктури: медицини, освіти, культури, а також дозвілля, екології, безпеки праці.

Наразі немає загальновизнаного тлумачення як поняття “соціально відповідальний бізнес” (СВБ), так і поняття “соціальні інвестиції”, кожен автор трактує їх по-своєму. Міжнародний форум лідерів бізнесу розуміє СВБ як сприяння відповідальній діловій практиці, яка дає вигоду бізнесу та суспільству й допомагає досягти соціального, економічного та екологічного сталого розвитку через максимальне збільшення позитивного впливу бізнесу на суспільство з одночасною мінімізацією негативного впливу [6].

Витрати соціального характеру супроводжуються прямими майбутніми економічними вигодами. Так, навчання, підвищення кваліфікації працівників або поліпшення земель [3] сприятимуть збільшенню майбутніх економічних вигод, а надання благодійної допомоги церкві – ні. При цьому слід зазначити, що оцінка майбутніх економічних вигод є досить умовною, а тому і цей поділ має доволі умовний характер, адже не завжди можна розрахувати очікуваний результат від багатьох соціальних витрат.

Соціальні інвестиції є інструментом реалізації соціально відповідального бізнесу. У ширшому трактуванні соціальні інвестиції ототожнюються з вкладеннями, які спрямовуються на посилення соціальної орієнтації економічної системи: досягнення економічної безпеки, стимулювання економічного зростання тощо. На рис. 3 (ав-

торська розробка) представлені види соціальних інвестицій, що можуть здійснюватися суб'єктам господарювання. Саме до соціальних інвестицій належать інвестиції в охорону природи та навколишнє середовище, у розвиток сталих екосистем та ресурсозбереження, персоналу та місцевих громад тощо.

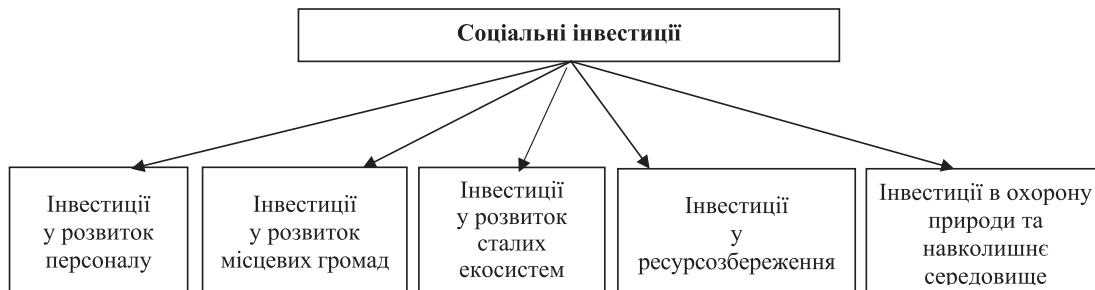

Рис. 3. Види соціальних інвестицій

Соціальні інвестиції приносять користь не лише суспільству, а й самому суб'єкту господарювання у вигляді збільшення обсягу реалізації продукції, залучення інвесторів, збільшення ринкової вартості активів підприємства.

Зважаючи на те, що нефінансова інформація може слугувати підґрунтям для ухвалення рішень щодо суспільно важливих цілей, доцільно зважати на неї під час формування та подання звітності зі сталого розвитку, а також розкриття ключових показників, що створює підґрунтя для розуміння соціальної відповідальності бізнесу [4].

Висновки та рекомендації. 1. Інструменти, що будуть розроблені для привабливого інвестування у сталі екосистеми міст, у відновлення земельних ділянок, у розвиток персоналу, місцевих громад та ін. з огляду на положення звітності зі сталого розвитку, в подальшому мають бути адаптовані й упроваджені у країнах ЄС та в Україні, яка в перспективі має доєднатися до європейської спільноти.

2. Більш активну роль з метою розширення соціальної діяльності бізнесу повинна відігравати держава. Необхідно розробити державні моделі соціального проектування із залученням суб'єктів господарювання, що дозволить перейти від ситуативного реагування до довгострокового плану-

вання соціальних перетворень. Перспективні моделі дають можливість визначити корпоративну соціальну відповідальність бізнесу як насамперед відповідальність за ефективний внутрішній соціальний розвиток країни. Ці заходи у стратегічній перспективі здатні забезпечити стійкий баланс між інтересами бізнесу, влади і суспільства, безконфліктне входження в динамічний глобальний процес розвитку ЄС.

3. Усупереч традиційній практиці фінансової звітності, пріоритетність інформації звітності зі сталого розвитку для розкриття інформації на обов'язковій або добровільній основі базується на самостійному виборі найбільш релевантних тем. Тому доброчесні компанії посилюють цей процес через залучення зовнішніх стейкхолдерів, які допомагають вибрати найбільш актуальні аспекти для проведення аналізу у таких звітах. У зв'язку з цим фахівці мають приділяти особливу увагу суттєвості через необхідність оцінити надійність процесів підзвітності.

Подальші дослідження щодо перспектив упровадження звітності зі сталого розвитку мають бути спрямовані на формування методики її складання, що стане корисним для соціально відповідальних суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Баришнікова О. М. Механізм формування та облікове забезпечення економічної складової звітності зі сталого розвитку. *Економіка: реалії часу*. 2016. № 3 (25). С. 72–85. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2016/No3/72.pdf>
2. Десять принципів Глобального договору ООН. Глобальний договір ООН в Україні. URL: <https://globalcompact.org.ua/desjat-principiv-gd-oon/> (дата звернення: 20.12.2024).
3. Пантюхова А. В. Методичні основи фінансового обліку використання і відновлення земельних ресурсів сільськогосподарського призначення. *Науковий вісник ХДУ. Серія "Економічні науки"*. 2014. Вип. 8, Ч. 3. С. 214–220. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/159.pdf

4. Примаченко О. Л., Романенко М. О. Звітність зі сталого розвитку у забезпеченні соціальної корпоративної відповідальності вітчизняних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-146>
5. Сокіл О. Г. Бухгалтерський облік сталого розвитку, як новий засіб обліково-аналітичного забезпечення. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. Вип. 4. С. 7–18. URL: <http://ibo.wnu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/293>
6. Болюх Д. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та сучасні тенденції / Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: зб. тез доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (15–16 грудня 2022 р., м. Тернопіль). Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. С. 7–8. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39906>
7. Alfartoosi A., Jusoh M. A. A conceptual model of e-accounting: mediating effect of internal control system on the relationship between e-accounting and the performance in the small and medium enterprises. *International Journal of Economics and Management Systems*. 2021. Vol. 6. Pp. 228–252. URL: [https://www.ias.org/ias/filedownloads/ijems/2021/007-0022\(2021\).pdf](https://www.ias.org/ias/filedownloads/ijems/2021/007-0022(2021).pdf)
8. Al-Shaer H. Sustainability reporting quality and post-audit financial reporting quality: empirical evidence from the UK. *Business Strategy and the Environment*. 2020. № 29 (6). P. 2355–2373. URL: <https://doi.org/10.1002/bse.2507>
9. Asiligwa G. R., Rennox G. The effect of internal controls on the financial performance of commercial banks in Kenya. *Journal of Economic and Finance*. 2017. № 8 (3). Pp. 92–105. DOI: 10.9790/5933-08030492105
10. The moderating role of internal control in tax avoidance: evidence from a COSO-based internal control index in China / H. Chen, et al. *Journal of the American Taxation Association*. 2020. № 42 (1). Pp. 23–55. URL: <https://doi.org/10.2308/atax-52408>
11. Guo K. H., Eschenbrenner B. L. CVS pharmacy: an instructional case of internal controls for regulatory compliance and IT risks. *Journal of Accounting Education*. 2018. Vol. 42. P. 17–26, <https://doi.org/10.1016/j.jaccedu.2017.11.001>
12. Kurpierz J. R., Smith K. The greenwashing triangle: adapting tools from fraud to improve CSR reporting. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. 2020. Vol. 11, No. 6. P. 1075–1093. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-10-2018-0272>
13. Nanzala L. I., Ingabo O. W. The effect of internal control on financial performance. *International Journal of Finance and Accounting*. 2021. Vol. 2, Issue 2. P. 9–12. URL: <https://grandmarkpublishers.com/journals/31263Critique.pdf>
14. Olsen C. Toward a digital sustainability reporting framework in organizations in the industry 5.0 era: an accounting perspective. A. M. A. Musleh Al-Sartawi, A. Razzaque, M. M. Kamal (Eds.). *From the Internet of Things to the Internet of Ideas: The Role of Artificial Intelligence*. EAMMIS. Lecture Notes in Networks and Systems. Vol. 557. Cham: Springer, 2022. P. 463–473. DOI: 10.1007/978-3-031-17746-0_37
15. The institutionalization of social and environmental accounting practices in Europe / S. Pizzi, et al. *Journal of Applied Accounting Research*. 2023. Vol. 24, No. 5. P. 816–838. <https://doi.org/10.1108/JAAR-07-2022-0190>
16. Simnett R., Huggins A. L. Integrated Reporting and Assurance: Where Can Research Add Value? *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. 2015. Vol. 6, No. 1. P. 29–53. doi: 10.1108/SAMPJ-09–2014-0053
17. Velte P. Determinants and Consequences of Corporate Social Responsibility Assurance: A Systematic Review of Archival Research. *Society and Business Review*. 2020. Vol. 16, Issue 1. P. 1–25. doi: 10.1108/SBR-05-2020-0077

References

1. Baryshnikova, O. M. (2016). Mekhanizm formuvannia ta oblikove zabezpechennia ekonomichnoi skladovoi zvitnosti zi staloho rozvytku [Mechanism for forming and accounting software for the economic component of sustainable development reporting]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: time realities*, 3 (25), 72–85. Retrieved from <https://economics.net.ua/files/archive/2016/No3/72.pdf> [in Ukraine].
2. The Ten Principles of the UN Global Compact. *The UN Global Compact Ukraine*. Retrieved December 20, 2024 from <https://globalcompact.org.ua/en/the-ten-principles-of-the-un-global-compact/>
3. Pantyuhova, A. V. (2014). Metodychni osnovy finansovoho obliku vykorystannia i vidnovlennia zemelnykh resursiv silskohospodarskoho pryznachennia [Methodological Basis of Financial Accounting of Use and Recovery of Agricultural Recourses]. *Naukovyi Visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu – Kherson State University Herald*, 8, 3, 214–220. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/159.pdf [in Ukraine].

4. Prymachenko, O. L., & Romanenko, M. O. (2024). Zvitnist zi staloho rozvytku u zabezpechenni sotsialnoikorporativnoi vidpovidalnosti vitchyznianskykh pidpriemstv [Reporting on Sustainable Development in Ensuring Corporate Social Responsibility of Domestic Enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-146> [in Ukraine].
5. Sokil, O. H. (2016). Bukhhalterskyi oblik staloho rozvytku, yak novyi zasib oblikovo-analitychnoho zabezpechennia [Sustainability Accounting As a New Form of Accounting and Analytical Support]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii – The Institute of Accounting, Control and Analysis in the Globalization Circumstances*, 4, 7–18. Retrieved from <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/293> [in Ukraine].
6. Boliukh, D. (2022). Sotsialna vidpovidalnist biznesu: rozuminnia ta suchasni tendentsii. [Corporate Social Responsibility: Understanding and Current Trends]. Proceedings from Development of socio-economic systems ingeoeconomic space: *II Mizhnarodna nauково-praktychna konferentsiia (15–16 hrudnia 2022 r.) – 2nd International Scientific and Practical Conference*. (pp. 7–8). Ternopil: FOP Palianytsia V. A. Retrieved from <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39906>
7. Alfartusi, A., & Dzhuso, M. A. (2021). A conceptual model of e-accounting: mediating effect of internal control system on the relationship between e-accounting and the performance in the small and medium enterprises. *International Journal of Economics and Management Systems*, 6, 228–252. Retrieved from [https://www.iasar.org/iasar/filedownloads/ijems/2021/007-0022\(2021\).pdf](https://www.iasar.org/iasar/filedownloads/ijems/2021/007-0022(2021).pdf)
8. Al-Shaier, Kh. (2020). Sustainability reporting quality and post-audit financial reporting quality: empirical evidence from the UK. *Business Strategy and the Environment*, 29 (6), 2355–2373. Retrieved from <https://doi.org/10.1002/bse.2507>
9. Asilihva, H. R. (2017). The effect of internal controls on the financial performance of commercial banks in Kenya. *Journal of Economic and Finance*, 8, 3, 92–105. DOI: 10.9790/5933-08030492105
10. Chen, H., Yang, D., Zhang, X., & Zhou, N. (2020). The moderating role of internal control in tax avoidance: evidence from a COSO-based internal control index in China. *Journal of the American Taxation Association*, 42, 1, 23–55. <https://doi.org/10.2308/atax-52408>
11. Ho, K. Kh., Eshenbrenner, B. L. (2018). CVS pharmacy: an instructional case of internal controls for regulatory compliance and IT risks. *Journal of Accounting Education*, 42, 17–26. <https://doi.org/10.1016/j.jaccedu.2017.11.001>
12. Kurpierz, J. R., & Smith, K. (2020). The greenwashing triangle: adapting tools from fraud to improve CSR reporting. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 11, 1075–1093. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-10-2018-0272>
13. Nanzala, L. I., & Inhabo, O. V. (2021). The effect of internal control on financial performance. *International Journal of Finance and Accounting*, 2, 2, 9–12. Retrieved from <https://grandmarkpublishers.com/journals/31263Critique.pdf>
14. Olsen, C. (2022). Toward a digital sustainability reporting framework in organizations in the industry 5.0 era: an accounting perspective. A. M. A. Musle Al-Sartavi, A. Razzake, M. M. Kamal (Eds.). *From the Internet of Things to the Internet of Ideas: The Role of Artificial Intelligence*. (pp. 463–473). EAMMIS. Lecture Notes in Networks and Systems, 557. Cham: Springer. DOI: 10.1007/978-3-031-17746-0_37
15. Pizzi, S., Principale, S., Fasiello, R., & Imperiale F. (2023). The institutionalization of social and environmental accounting practices in Europe. *Journal of Applied Accounting Research*, 24, 5, 816–838. <https://doi.org/10.1108/JAAR-07-2022-0190>
16. Simnett, R., & Huggins, A.L. (2015). Integrated Reporting and Assurance: Where Can Research Add Value? *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 6, 1, 29–53. doi:10.1108/SAMPJ-09–2014-0053
17. Velte, P. (2021). Determinants and consequences of corporate social responsibility assurance: a systematic review of archival research. *Society and Business Review*, 16, 1, 1–25. <https://doi.org/10.1108/SBR-05-2020-0077>

N. V. Ovsyuk,

DSc in Economics, Professor,

Professor of the Department,

E-mail: Ovsyuk@nasoa.edu.ua

Researcher ID: N-2872-2016,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8776-9503>;

I. I. Afanasieva,

PhD in Economics, Associate Professor,

Head of the Department,

E-mail: Afanasieva@nasoa.edu.ua

Researcher ID: KEH-2020-2024,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6518-3237>;

Department of Accounting, Auditing and Taxation,

National Academy of Statistics, Accounting and Audit

The Sustainability Reporting: Current Performance and Prospects of Implementation

The article provides a characterization of the current performance of the sustainability reporting in the Ukrainian business sector and outlines the features specific to its implementation by domestic business entities. Issues of corporate social responsibility, disclosure of information about social investment in the sustainability reporting have been increasingly urgent for Ukraine, which determined the relevance of this study. Present-day realities and existing challenges exacerbate the problems of elaborating organizational and methodological framework for implementation, compilation and submission of the sustainability reporting by domestic enterprises. Issues of normative and legal regulation are ones particularly requiring in-depth studies.

The authors used general and special methods of scientific research: system approach encompassing analysis and synthesis, induction and deduction, expert assessment and sample observations, abstraction and generalization, etc. It was demonstrated that the social accounting and the environmental accounting should be interpreted as the related components extending the boundaries of the sustainability accounting rather than the separate types of accounting. The concept of sustainable development resulted from a combination of social, economic and environmental vectors was examined. The paradigm of social corporate responsibility was outlined as a system of ethical views aimed at compliance with the principles of social justice. The increasing importance of socially responsible business activities, their efficiency and linking to the community needs on the way toward sustainable development were emphasized.

It was argued that the sustainability reporting, once implemented by Ukrainian enterprises, would help enhance the transparency of economic performance indicators and simplify the access to information on the business environment where business entities operate. It would help improve the management scheme, reduce adverse environmental effects and create more transparent terms for investment. The conclusion was made about the importance of a more active role of the state in extending the social activities in the business sector, with emphasizing the need in elaborating public models of social projecting with involving business entities, allowing to replace a situational response with a long-term planning of social transformations.

Key words: *reporting, sustainable development, socially responsible business, social investment, environmental accounting, social accounting.*

Бібліографічний опис для цитування:

Овсюк Н. В., Афанас'єва І. І. Звітність зі сталого розвитку: сучасний стан та перспективи впровадження. *Статистика України*. 2025. № 1. С. 113–121. Doi: 10.31767/su.1(108)2025.01.11

Bibliographic description for quoting:

Ovsyuk, N. V., & Afanasieva, I. I. (2025). Zvitnist zi staloho rozvytku: suchasnyi stan ta perspektyvy vprovadzhennia [The Sustainability Reporting: Current Performance and Prospects of Implementation]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 1, 113–121. Doi: 10.31767/su.1(108)2025.01.11 [in Ukrainian].